

القاعدة المدنية

آموزش روان خوانی قرآن کریم برای نوآموزان

د. عبد المحسن بن محمد القاسم
امام وخطيب مسجد نبوی شریف

باللغة الفارسية

القاعدة المدنية

آموزش روان خوانی
قرآن کریم برای نو آموزان

القاعدة المدنية

آموزش روان خوانی
قرآن کریم برای نو آموزان

د. عبد المحسن بن محمد القاسم

امام وخطيب مسجد نبوى شريف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

اما بعد:

این امت با علم مورد تکریم قرار گرفته است، چنانکه اولین آیه ای که نازل شده است به فراگیری علم تشویق می کند: اقر....

واز آنجا که خواندن از پایه های اساسی فراگیری علم به شمار می رود ، اصول آن را جمع آوری نمودم و سعی کرده ام فراگیر و آسان باشد و ریشه های خوب خواندن را در نوآموزان مستحکم نمایم به اضافه اینکه زمان فراگیری کوتاه و مختصر باشد. و نام آن را (**قاعده مدنیة - یادگیری روخوانی قرآن کریم برای نوآموزان**) نامیدم.

از الله متعال می خواهم آن را سودمند بگرداند و مورد پسند خویش قرار دهد.

درود و سلام الله بر محمد و خاندان و یارانش باد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در روز عید اضحی سال ۱۴۴۱
این کتاب را به پایان رساندم

شیوه نگارش ام در این کتاب

- ۱- من این کتاب را به صورت علمی و با تکیه بر اصول کتاب های زبان عربی به نگارش در آورده ام.
- ۲- این کتاب شامل تمام قواعدی است که یک قرآن آموز به آن نیاز دارد.
- ۳- در پیش درآمد این کتاب قبل از شروع قواعد، آموزش نوشتن حروف به همراه اسم ها و صداهای آنان را بیان کرده ام.
- ۴- کتاب را به سیزده (۱۳) باب تقسیم کردم که هر باب مشتمل بر دروس متفاوت می باشد.
- ۵- کتاب را بر اساس یک ترتیب ذهنی منظم و مرحله به مرحله در آموزش، به نگارش در آورده ام.
- ۶- دروس را به گونه ای بیکدیگر پیوند زدم؛ تا قرآن آموز آنچه را که قبلاً فرا گرفته است به یاد بیاورد.
- ۷- در هر باب اهداف آموزشی را تعیین کردم که قرآن آموز در آن باب یاد خواهد گرفت.
- ۸- در ابتدای هر باب، برای معلم هر آنچه را که برای آموزش نیاز دارد؛ مانند: روش خواندن و... را توضیح داده ام.
- ۹- شیوه آموزشی فشرده و کوتاهی را برای تعلیم قرانت قرآن کریم پدید آورده ام.
- ۱۰- برای یادگیری بهتر و به دور بودن قرآن آموز از هر گونه تشویش ذهنی و اشتباه کردن در آن، باب ها و درس های مستقلی را برای آموزش بعضی از قواعد اختصاص داده ام؛ که عبارتند از:
  - ا- «الْهَمْزَةُ» به سبب اهمیت آن و مشترک بودن آن با حروف عله در اکثر اوقات.
  - ب- «الْهَمْزَةُ الْمَمْدُودَةُ»؛ به سبب اجتماع دو همزه، و یا همزه و الف.
  - ج- «الْأَلْفُ الْمَقْصُورَةُ»؛ به سبب شباهت آن به یاء در نوشتار.
  - د- «هَمْزَةُ الْقَطْعِ وَهَمْزَةُ الْوَصْلِ»، وَ«التَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ»، وَ«اللَّامُ الْقَمْرِيَّةُ وَاللَّامُ الشَّمْسِيَّةُ»؛ به دلیل شباهت در نوشتار و اختلاف در خواندن آن ها.
  - ه- «الْمَدُّ الطَّبِيعِيُّ»؛ به سبب استعمال فراوان آن در زبان عربی، لذا قرآن آموز نیاز دارد تا آن را شناخته و به بهترین وجه فرا گیرد.
  - و- «الْأَلْفُ بَعْدَ وَאו الْجَمَاعَةِ»؛ برای آموزش اینکه واو دلالت بر جمع دارد، پس الف را نخوانید.
  - ز- «مهمترین اصطلاحات نوشتاری مصحف» که نمونه های از آن را که در رسم مصحف است، گرد آوری کردم که قرآن آموز بین آنان و قواعدی که آموزش می بیند دچار اشتباه و ابهام نشود.
  - ح- اعداد عربی: «۲۰۰۰»؛ قرآن آموز مهارت خواندن این اعداد را چه به صورت مفرد و یا مرکب را پیدا کند.
- ۱۱- باب «خواندن کلمات» را به پنج درس تقسیم کرد: ابتدا آموزش دو کلمه تا چهار کلمه، سپس خواندن یک جمله به صورت کامل و در نهایت خواندن یک متن که مشتمل بر چندین جمله می باشد.

- ۱۲- دروس را با فتحه سپس کسره، و بعد ضمه شروع کردم - چون فتحه آسان ترین حرکت است و بعد از آن کسره ، و در نهایت سکون را آموزش دادم.
- ۱۳- در باب «حروف بهمهراه حرکات و ساکن» مثال ها را با سه حرف محدود کرده ام.
- ۱۴- در ابتدای کتاب ، از باب دوم تا باب پنجم تمام حروف الفبا را با دروس متعلق به آنها به همزه ذکر مثال هایشان آموزش داده ام.
- ۱۵- تمام کلمات به همراه اعرابشان بوده ، و فحشین را بر روی الف قرار داده ام.
- ۱۶- تمامی مثال ها را از قرآن کریم و سنت نبوی گردآوری کردم زیرا خاستگاه زبان عربی هستند.
- ۱۷- در انتخاب مثال ها این را مد نظر قرار دادم که خوانا و قابل فهم بوده و معنای آن روشن باشد.
- ۱۸- در باب «قرائت کلمات» از مثال هایی از اصول دین و آداب و اخلاق اسلامی استفاده کردم تا در قرآن آموز علاوه بر فراگیری دانش خواندن ، از تربیت اسلامی نیز بهره مند گردد.
- ۱۹- حرف مورد آموزش را در مثال ها را به ترتیب حروف الفبا تا پایان باب پنجم ، مرتب نموده ام، و بعد از باب پنجم؛ ترتیب حروف الفبا قبل و یا بعد از حرف مورد آموزش می باشد و در باب دوم و سوم حروف را با همزه آغاز کرده ام.
- ۲۰- با هدف اینکه قرآن آموز کلمات متفاوتی را بخواند، در مثال ها هیچ کلمه ای تکرار نشده است.
- ۲۱- حروف و مثال ها را در جداول جداگانه قرار دادم و ردیف بندی را با دو رنگ سفید و سبز مشخص شد.
- ۲۲- حروف و حرکات مورد هدف آموزشی در دروس با رنگ قرمز مشخص شده است.
- ۲۳- جهت بالا بردن مهارت شنیدن و خواندن قرآن آموزان ، این کتاب همراه با آموزش صوتی آن به زبان عربی ارایه و تهیه گردیده شده است، تا بدین گونه قرآن آموز مهارت شنیدن و خوب خواندن را کسب نماید.
- ۲۴- همراه با این کتاب ، کتاب تمرینی را تدوین نموده ام با نام "قاعده مدنیه -آموزش نوشتن برای نو آموزان" با هدف بالا بردن مهارت خواندن و نوشتن قرآن آموزان.

امتیازات کتاب قواعد مدنیّه

- ۱- با تکیه بر اصول کتاب های زبان عربی
- ۲- در بردارنده قواعد خواندن قرآن کریم
- ۳- آسانی و سادگی در آموزش خواندن قرآن کریم
- ۴- آموزش مرحله به مرحله خواندن قرآن کریم
- ۵- یادگیری و مهارت خواندن قرآن کریم در کمترین زمان
- ۶- مثال ها از قرآن کریم و سنت نبوی
- ۷- آسانی مثال ها به دور از هرگونه دشواری
- ۸- عدم تکرار مثال ها
- ۹- مثال ها در باب « قرائت کلمات » مشتمل بر اصول دین و آداب و اخلاق اسلامی
- ۱۰- همرا با کتاب آموزش صوتی به زبان عربی آن جهت کمک به خواندن و شنیدن قرآن آموز فراهم گشته است.
- ۱۱- کتاب تمرین نوشتن با تمامی مثال ها در کتاب اصلی تدوین شده است.

اهداف کتاب قاعده مدنیه

بعد از پایان این کتاب قرآن آموز - باذن الله - قادر به:

- شناخت حروف هجائیه و اشکال آنها
- حروف هجائیه را بدرستی بخواند.
- آشنایی با انواع حرکت ها به همراه سکون
- حروف به همراه حرکات و سکون را به درستی بخواند.
- شناخت تنوین
- حروف تنوین دار را بدرستی بخواند.
- آشنایی با حروف تشدید دار با حرکات متفاوت
- حروف تشدید دار را بدرستی بخواند.
- آشنایی با حروف تنوین دار همراه با انواع تنوین
- حروف تشدید دار همراه با تنوین را بدرستی بخواند.
- همزه قطع و همزه وصل را تشخیص داده و به خوبی قادر بر خواندن و نوشتن آن دو باشد.
- شناخت حروف مد طبیعی
- آشنایی با الف که بعد از واو جمع می آید.
- خواندن صحیح تاء مربوطه (ة) در هر دو حالت وصل و وقف
- الف و لام قمری و شمسی را بدرستی بخواند.
- کلمات و جملات را بدرستی بخواند.
- قرآن کریم بشیوه نگارش عثمانی را بدرستی بخواند.
- شماره ها به زبان عربی را بدرستی بخواند.

نمودار برنامه درسی

۱۳

باب دوازدهم
آشنایی با اصطلاحات در
نگارش قرآن کریم

باب سیزدهم
شماره های عربی

۱۲

باب یازدهم
خواندن کلمات

۱۱

باب دهم
الف و لام قمری و شمسی

۱۰

باب نهم
تاء مربوطه (ة)

۹

باب هشتم
آشنایی با "الف" که بعد از "او"
جمع می آید.

۸

باب هفتم
مد طبیعی

۷

باب ششم
همزه قطع و همزه وصل

۶

باب پنجم
حروف همراه با تشدید و تنوین

۵

باب چهارم
حروف همراه با تشدید و
حرکات

۴

باب سوم
حروف همراه با انواع
تنوین

۳

باب دوم
حروف همراه با انواع حرکات
و سکون

۲

باب اول
آشنایی با حروف
هجائیه

۱

پیش درآمد

معلم

حروف هجائیه در زبان عربی ۲۸ عدد می باشد و هر حرف یک شکل ، اسم و صدای مخصوص به خود را دارد؛ که به گونه ذیل است:

ض	ضَاد	ضَ	أ	أَلِف	أَ
ط	طَاء	طَ	ب	بَاء	بَ
ظ	ظَاء	ظَ	ت	تَاء	تَ
ع	عَیْن	عَ	ث	ثَاء	ثَ
غ	غَیْن	غَ	ج	جِیْم	جَ
ف	فَاء	فَ	ح	حَاء	حَ
ق	قَاف	قَ	خ	خَاء	خَ
ك	كَاف	كَ	د	دَال	دَ
ل	لَام	لَ	ذ	ذَال	ذَ
م	مِیْم	مَ	ر	رَاء	رَ
ن	نُون	نَ	ز	زَاء	زَ
ه	هَاء	هَ	س	سِیْن	سَ
و	وَاو	وَ	ش	شِیْن	شَ
ی	یَاء	یَ	ص	صَاد	صَ

(۱) اسم های هر یک از حروف با قرار دادن سکون بر حرف آخرش خوانده می شود و در صورت وصل ، با تنوین مرفوع خوانده می شود.

(۲) الف حرف لاین ساکن می باشد که ماقبل آن مفتوح است. بنابراین صدای آن ظاهر نمی شود، مگر اینکه با حرف ماقبل اش خوانده شود. مثل: ((با - تا)) و صدایش به مقدار دو حرکت می باشد.

(۳) صدایش به مقدار یک حرکت می باشد و همچنین تمامی حروف بعد از آن نیز بدین گونه است.

باب اول

آشنایی با حروف هجائیه

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود
- باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- شناخت حروف هجائیه .
- حروف هجائیه را بدرستی بخواند.
- شناخت شکل های مختلف حروف هجائیه
- هر یک از حروف هجائیه را با شکل های مختلف اش بدرستی بخواند.
- شناخت همزه با شکل های مختلف اش و آن را بدرستی بخواند.
- شناخت همزه ممدوده و آن را بدرستی بخواند.
- شناخت الف مقصورة و آن را بدرستی بخواند.

معلم

شیوه خواندن:

توضیح درس اول: ص ۱۵

قرآن آموز اسم هریک از حروف را بخواند، همانگونه که در قسمت پیش درآمد آموزش داده شد.
ص ۱۱
مثال:

حرف: (ا)، (الف) خوانده می شود. | حرف: (ب)، (باء) خوانده می شود.
حرف: (ج)، (جیم) خوانده می شود. | حرف: (ز)، (زای) خوانده می شود.

توضیح درس دوم: ص ۱۶

اسم هریک از حرف ها با اشکال متفاوت آن خوانده می شود، همانگونه که در قسمت پیش در آمد آموزش داده شد. ص ۱۱
مثال: حرف جیم در وسط و آخر کلمه (ج - ج) که جیم خوانده می شود.
تذکر: در این درس به قرآن آموز آموزش اشکال مختلف حروف داده نمی شود، بلکه به آموزش و یادگیری خواندن اسم هریک از حروف با اشکال متفاوت آن اکتفا می شود.

توضیح درس سوم: ص ۲۰

در این درس قرآن آموز با حالات مختلف همزه آشنا خواهد شد - همزه بر روی سطر، بر روی الف، زیر الف، بر روی واو، و یا بر روی یاء - در این درس در تمام حالات آن را همزه می خواند، اما در دروس آینده آن را با صدایش (ع) می خواند.

توضیح درس چهارم: ص ۲۰

همزه ممدوده: و آن عبارت است از الف که بر آن علامت مد می باشد (آ).
در این درس قرآن آموز با نام (همزه ممدوده) آشنا شده و در دروس آینده خواندن با صدای (آ) را یاد خواهد گرفت.

تذکر:

- اگر در اول کلمه "همزه مفتوحه" و بعد آن "الف با مد ساکنه" بیاید.
مانند: (ا ا ا ا ا) که به صورت (آ ا ا ا ا) نوشته می شود.
و اگر در وسط کلمه بیاید؛ مانند: (ا ا ا ا ا) که به صورت (آ ا ا ا ا) ، و یا (قرءان) که به صورت (قرآن) نوشته می شود.

توضیح درس پنجم: ص ۲۰

الف مقصورة: به صورت یاء آخر کلمه نوشته می شود البته بدون دو نقطه (ی).
در این درس قرآن آموز آن را (الف مقصورة) می خواند و در دروس آینده خواندن با صدای آن (ا) خواهد خواند.

درس اول : آشنایی با حروف هجائیه

ا	ب	ت	ث
ج	ح	خ	
د	ذ	ر	ز
س	ش	ص	ض
ط	ظ	ع	غ
ف	ق	ك	ل
م	ن	ه	و
			ي

درس دوم: شکل های مختلف حروف هجائیه

ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ

د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض

ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق

ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
ه	ه	ه	ه
و	و	و	و
ي	ي	ي	ي

درس سوم: همزه

اشکال همزه ۴

اَ اِ	أ اء	ء
ئِ ئِ	ئِ ئِ	ؤ وُ

درس چهارم: همزه ممدوده

اشکال همزه ممدوده ۲

آ	آ
---	---

درس پنجم: الف مقصورة

اشکال الف مقصورة ۲

ى	ى
---	---

باب دوم

حروف همراه با حرکات و سکون

اهداف درسی این باب

- بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود
- باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:
- انواع مختلف حرکات و سکون را تشخیص دهد.
  - حروف را به همراه انواع مختلف حرکات و سکون به درستی بخواند.

معلم

حرکت: رسم کوچکی که بر بالا و یا زیر حرف قرار گرفته و صدای آن حرف را بیان می کند.
فتحه: خط باریک و کوچکی که بر روی حرف (ـَ) قرار می گیرد.
کسره: خط باریک و کوچکی که زیر حرف (ـِ) قرار می گیرد.
ضمه: واو کوچکی که بر روی حرف (ـُ) قرار می گیرد.
سکون: دایره کوچکی که بر روی حرف (ـِ) قرار می گیرد.

شیوه خواندن:

توضیح درس اول، دوم و سوم؛ ص ۲۲، ص ۲۶، ص ۲۹.
 قرآن آموز صوت هریک از حرکات را به همراه حروف می خواند «أ - ا - إ - أُ» چنانچه در قسمت پیش درآمد کتاب بیان شد. ص ۱۱

توضیح مثال های درس اول، دوم و سوم ص ۲۴، ص ۲۷، ص ۳۰.

- ۱- مربع اول: صدای حرف همراه با حرکت آن خوانده می شود (أ)
- ۲- مربع دوم: حرف اول با حرکت اش خوانده می شود (أ)، سپس حرف دوم با حرکت آن خوانده می شود (خ) و در آخر هر دو با یکدیگر خوانده می شوند (أخ).
- ۳- مربع سوم: در ابتدا همانند شیوه مربع دوم خوانده می شوند، سپس حرف سوم همراه با حرکت اش خوانده شده (أخ) و در آخر کلمه به صورت کامل خوانده می شود (أَخَذ).
- ۴- به همین شیوه که بیان شد، مثال ها برای کسره و ضمه خوانده شوند.

توضیح درس چهارم: ص ۳۲

حرف اول همراه با حرکت اش (أ) خوانده شود، سپس حرف اول با حرف دوم که ساکن است (أب) خوانده شود، زیرا حرف ساکن را به تنهایی خوانده نمی شود.

توضیح مثال های درس چهارم: ص ۳۳

- ۱- در مربع اول: حرف اول با حرکت اش خوانده می شود (ب) سپس حرف اول با حرف دوم که ساکن است (بأ) خوانده می شود.
- ۲- مربع دوم: همانند مربع اول دو حرف اول با حرکتشان خوانده می شوند، سپس حرف سوم نیز با حرکت اش (سن) خوانده می شود، و در آخر کلمه به طور کامل با حرکات اش خوانده می شود (بأس).

توجه: قرآن آموز از این باب تا آخر کتاب، صدای حرف همراه با حرکت شان را می خواند، نه اینکه فقط اسم آنان را بگوید. مثلاً: (سن) باید به همراه حرکتش خوانده شود.

درس اول : فتحه

اَ	بَ	تَ	ثَ
جَ	حَ	خَ	دَ
ذَ	رَ	زَ	سَ
شَ	صَ	ضَ	طَ
ظَ	عَ	غَ	فَ
قَ	كَ	تَ	هَ
نَ	هَ	وَ	یَ

مثال های **فتحه**

أَخَذَ	أَخَا	أَ
بَسَطَ	بَسَا	بَا
تَرَكَ	تَرَا	تَا
ثَبَّتَ	ثَبَّتَا	ثَا
جَمَعَ	جَمَعَا	جَا
حَمَلَ	حَمَلَا	حَا
خَتَمَ	خَتَمَا	خَا
دَخَلَ	دَخَلَا	دَا

ذَهَبَ	ذَهَا	ذَا
رَفَعَ	رَفَا	رَا
زَعَمَ	زَعَا	زَا
سَجَدَ	سَجَا	سَا
صَدَقَ	صَدَا	صَا
عَبَسَ	عَبَا	عَا
غَفَرَ	غَفَا	غَا
نَزَلَ	نَزَا	نَا

درس دوم : کسره

اَ	بَ	تَ	ثَ
جَ	حَ	خَ	دَ
ذَ	رَ	زَ	سَ
شَ	صَ	ضَ	طَ
ظَ	عَ	غَ	فَ
قَ	کَ	لَ	مَ
نَ	هَ	وَ	یَ

مثال های کسره

يَيْسَ	يَاءِ	اِيَا
أَجِدَ	أَجَائِ	اِيَا
رَجِمَ	رَجَائِ	اِيَا
بَخِلَ	بَخَائِ	اِيَا
رَدِفَ	رَدَائِ	اِيَا
شَرِبَ	شَرَائِ	اِيَا
فَزِعَ	فَزَائِ	اِيَا
نَسِيَ	نَسَائِ	اِيَا

خَشِي	خَشِ	خَا
خَطِيفَ	خَطِ	خَا
مَعِي	مَعِ	مَآ
سَفِهَ	سَفِ	سَآ
بَقِي	بَقِ	بَآ
عَلِمَ	عَلِ	عَآ
سَمِعَ	سَمِ	سَآ
شَهِدَ	شَهِ	شَآ

درس سوم: ضمه

اَ	بَ	تَ	ثَ
اِ	بِ	تِ	ثِ
اُ	بُ	تُ	ثُ
اِ	بِ	تِ	ثِ
اُ	بُ	تُ	ثُ
اِ	بِ	تِ	ثِ
اُ	بُ	تُ	ثُ
اِ	بِ	تِ	ثِ
اُ	بُ	تُ	ثُ

مثال های ضمه

كَبُرَ	كَبُ	كَا
كَثُرَ	كَثُ	كَا
تَخُنَ	تَخُ	تَا
يَدُكَ	يَدُ	يَا
قَرُبَ	قَرُ	قَا
حَسُنَ	حَسُ	حَا
بَصُرَ	بَصُ	بَا
عَضَدَ	عَضُ	عَا

ط	طِبْ	طَبِعَ
ظ	ظَلِمَ	ظَلِمَ
ط	عَفَا	عُفِيَ
ف	فَتَا	فُتِحَ
ف	قَرَأَ	قُرِيَ
ك	كَبَا	كُبِتَ
ه	هُدِيَ	هُدِيَ
و	وَضَا	وُضِعَ

درس چهارم : سکون

بَاءٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ
أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ	أَبٌ

مثال های : سکون

بَاءُ	بَاءٌ
سَبَعٌ	سَبَبٌ
أَجْرٌ	أَجَابٌ
يَدْعُ	يَدٌ
عَرَشٌ	عَرَبٌ
نَصْرٌ	نَصَبٌ
فَضْلٌ	فَضَبٌ
بَطْشٌ	بَطْبٌ

بَعْضٌ	بَعْدٌ
مَكْرٌ	مَكْدٌ
قَلْبٌ	قَدٌ
أَمْرٌ	أَمْدٌ
كُنْتُ	كُنْدٌ
أَهْلٌ	أَهْدٌ
يَوْمٌ	يُودٌ
غَيْبٌ	غَيْدٌ

باب سوم

حروف تنوین دار

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- شناخت تنوین
- حروف تنوین دار را به درستی بخواند.

معلم

تنوین: تنوین عبارت است از نون ساکن زائدی که در آخر اسم ها می آید که خوانده شده اما نوشته نمی شود، و همچنین هنگام وقف نیز از کلمه جدا شده و خوانده نمی شود.

فتحتان: دو خط کوچکی که بر روی حرف آخر کلمه قرار می گیرد (ـِ)

کسرتان: دو خط کوچکی که زیر حرف آخر کلمه قرار می گیرد (ـِ)

ضمتان: دو واو کوچکی که بر روی حرف آخر کلمه قرار می گیرد (ـُ)

شیوه خواندن:

- توضیح درس اول ، دوم و سوم: ص ۳۷ ، ص ۳۹ ، ص ۴۱ .
قرآن آموز صدای حرف تنوین دار را با حرکت آن می خواند. «أ - ء - ؤ».

- توضیح مثال های درس اول ، دوم و سوم ص ۳۸ ، ص ۴۰ ، ص ۴۲ .

- ۱- حرف اول کلمه با حرکت اش خوانده می شود (ع)، سپس حرف دوم با حرکت اش خوانده می شود (د)، سپس حرف اول و دوم با یکدیگر خوانده می شوند (عد)، بعد از آن حرف سوم همراه با حرکت تنوین اش خوانده می شود (بأ) و در نهایت تمام کلمه به صورت کامل خوانده می شود (عبأ).
- ۲- در صورتی که حرف دوم ساکن بود؛ حرف اول کلمه با حرکت اش خوانده می شود (ف)، سپس حرف اول به همراه حرف دوم که ساکن می باشد، خوانده می شود (فؤ)، سپس حرف سوم همراه با حرکت تنوین اش خوانده می شود (زأ) و در نهایت تمام کلمه به صورت کامل خوانده می شود (فؤزأ).
- ۳- قرآن آموز مثال هایی را که برای کسرتان و ضمتان در این درس گردآوری شده است را به همین شیوه که برای تنوین فتحتان بیان شد، بخواند و تمرین نماید.

درس اول: تنوین فحتان =

ثَا	تَا	بَا	ءَا
دَا	خَا	حَا	جَا
سَا	زَا	رَا	ذَا
طَا	ضَا	صَا	شَا
فَا	غَا	عَا	ظَا
مَا	لَا	كَا	قَا
يَا	وَا	هَا	نَا

مثال های تنوین فطحان =

عِنَبًا	مَقْتًا
مَرَحًا	أَحَدًا
أَذَى	خَيْرًا
فَوْزًا	كَأْسًا
قَرْضًا	وَسَطًا
حِفْظًا	نَفْعًا
أَنْفًا	مُلْكًا
حَرَمًا	ثَمَنًا

درس دوم: تنوین کسرتین

ث	ت	ب	ه
د	خ	ح	ج
ی	ز	ر	ذ
ط	ظ	ی	ث
ف	غ	ع	ظ
س	س	ک	ق
ی	و	ه	ن

مثال های تنوین کسرتین

لَهَبٍ	شَيْءٍ
عَبْدٍ	آيَةٍ
نَفْسٍ	سَفَرٍ
أَرْضٍ	فُرْشٍ
زَرْعٍ	رَهْطٍ
طَبَقٍ	جُرْفٍ
رَجُلٍ	فَلَكَ
قَرْنٍ	قَوْمٍ

درس سوم: تنوین ضمتین وو

ث ^{وو}	ت ^{وو}	ب ^{وو}	ء ^{وو}
د ^{وو}	خ ^{وو}	ح ^{وو}	ج ^{وو}
س ^{وو}	ز ^{وو}	ر ^{وو}	ذ ^{وو}
ط ^{وو}	ض ^{وو}	ص ^{وو}	ش ^{وو}
ف ^{وو}	غ ^{وو}	ع ^{وو}	ظ ^{وو}
م ^{وو}	ل ^{وو}	ك ^{وو}	ق ^{وو}
ي ^{وو}	و ^{وو}	ه ^{وو}	ن ^{وو}

مثال های تنوین ضمتین و

حَرْجٌ	كُتِبَ
زَيْدٌ	رَوْحٌ
إِنْسٌ	شَهْرٌ
زَيْغٌ	مَرَضٌ
إِفْكٌ	رِزْقٌ
آثِمٌ	عَدْلٌ
كُرْهٌ	عَيْنٌ
وَحْيٌ	لَهُوٌ

باب چهارم

حروف تشدید دار همراه با حرکت ها

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- آشنایی با حروف تشدیددار همراه با حرکت ها
- حروف تشدیددار همراه با حرکت های متفاوت را به درستی بخواند..

معلم

- **حرف تشدید دار:** حرف تشدید دار عبارت است از حرف ساکنی که بعد از آن یک حرف متحرک دیگر همانند خوداش قرار بگیرد. مانند: (بُ + بَ = بُّ)
- **حرف تشدید دار همراه با حرکت فتحه:** حرکت فتحه بر روی علامت تشدید قرار می گیرد (۴).
- **حرف تشدید دار همراه با حرکت کسره:** حرکت کسره زیر علامت تشدید قرار می گیرد (۵).
- **حرف تشدید دار همراه با حرکت ضمه:** حرکت ضمه بر روی علامت تشدید قرار می گیرد (۶).

شیوه خواندن:

توضیح درس های اول ، دوم و سوم (ص ۴۵ ، ۴۷ ، ۴۹)
 قرآن آموز حرف اول را همراه با حرکت اش می خواند (أ)، سپس حرف اول را با حرف دوم با شدت به همراه حرکت اش تلفظ می نماید (أَبُّ)؛ زیرا حرف تشدید دار را به تنهایی نمی توان خواند.

توضیح مثال های درس های اول، دوم و سوم (ص ۴۶ ، ۴۸ ، ۵۰)

- ۱- قرآن آموز حرف اول را همراه با حرکت اش می خواند (حَ)، سپس حرف اول را با حرف دوم با شدت و به همراه حرکت اش تلفظ می کند (حَبُّ)، بعد از آن حرف سوم را با حرکت اش می خواند (حَبَّةٌ)، و در آخر کلمه را با تمام حرکات اش به طور کامل می خواند (حَبَّةٌ).
- ۲- در صورتی که بعد از حرف دوم تشدید دار ، حرف ساکن بود، بدین گونه خوانده می شود: حرف اول و حرف دوم با شدت و به همراه حرکت ها شان خوانده می شوند (بِسَبُّ)، سپس حرف اول و حرف دوم با شدت و به همراه حرکت ها شان با حرف سوم ساکن به طور کامل خوانده می شوند (بِسَبُّ).
- ۳- در صورتی که بعد از حرف دوم تشدید دار ، الف مقصورة بود، همانند شیوه قبل (شماره ۲) خوانده می شود (حَتَّى).
- ۴- در صورتی که حرف تشدید دار در آخر کلمه باشد، بدین گونه خوانده می شود: حرف اول همراه با حرکت اش خوانده می شود (أ) ، سپس حرف دوم را نیز به همراه حرکت اش خوانده می شود (عَ)، سپس هر دو آنان با یکدیگر خوانده می شوند (أَعَدُّ) ، و بعد حرف دوم با حرف سوم تشدید دار با حرکت اش خوانده می شود (عَدُّ)، و در آخر کلمه به طور کامل خوانده می شود (أَعَدُّ).

درس اول: حرف تشدیددار با حرکت فتحه

ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج
ب	ت	ج	ب	ت	ج	ب	ت	ج

مثال های حرف تشدیددار با حرکت فتحه **س**

حَتَّى	حَبَّة
سَخَّرَ	كَثَّرَ
كَذَّبَ	أَعَدَّ
عَزَّزَهُ	حَرَّمَ
حِطَّ	أَحْسَسَ
أَخْفَفَ	خَفَّفَ
سَلَّمَ	فَكَّرَ
بَوَّأَ	جَنَّبَهُ

درس دوم: حرف تشدیددار با حرکت کسرہ

ب	ت	ث	ج
ب	ت	ث	ج
ر	ز	س	ش
ر	ز	س	ش
و	ف	ط	ظ
و	ف	ط	ظ
د	ذ	ہ	ن
د	ذ	ہ	ن
ہ	و	ی	

مثال های حرف تشدیددار با حرکت کسره ۳

عُجِّلَ	سَبِّحِ
عُذِّبَ	يُؤَدِّ
يَسِّرُ	بُرِّزَ
حُصِّلَ	بَشِّرِ
نُؤَفِّ	عُطِّلَ
كُتِّمَ	ذُكِّرَ
مَهَّلِ	عَمَّكَ
زُيِّنَ	غُدُّوْ

درس سوم : حرف تشدیددار با حرکت ضمہ

ب	ت	ث	ج
ح	ن	د	ذ
ر	ز	س	ش
م	ف	ط	ظ
ع	غ	ف	ق
ک	ل	م	ن
ہ	و	ی	

مثال های حرف تشدیددار با حرکت ضمه

يَيْتٌ

مَيْتٌ

يُرْدٌ

حَجٌّ

تَمْرٌ

تَلْدٌ

يَمْسٌ

تُعِزُّ

نَقْصٌ

أَهْشٌ

يَدْعُ

يَحْضُ

يَحِلُّ

أَشَقُّ

يَظُنُّ

مُتِمُّ

باب پنجم

حروف تشدید دار همراه با تنوین

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- آشنایی با حروف تشدیددار همراه با تنوین
- حروف تشدیددار همراه با تنوین را به درستی بخواند.

معلم

- حرف تشدید دار همراه با فتحین: ففتحین بر روی علامت تشدید قرار می گیرد (ـِ).
- حرف تشدید دار همراه با کسرتین: کسرتین زیر علامت تشدید قرار می گیرد (ـِ).
- حرف تشدید دار همراه با ضمتین: ضمتین بر روی علامت تشدید قرار می گیرد (ـِ).

شیوه خواندن:

توضیح درس های اول ، دوم و سوم (ص ۵۳ ، ۵۵ ، ۵۷)

قرآن آموز حرف اول را همراه با حرکت اش می خواند (أ)، سپس حرف اول را با حرف دوم با شدت و به همراه تنوین و حرک ها شان تلفظ می نماید (أَبَا).

توضیح مثال های درس های اول، دوم و سوم (ص ۵۴ ، ۵۶ ، ۵۷)

در صورتی که کلمه متشکل از سه حرف است: حرف اول با حرکت اش خوانده می شود (قَ)، سپس حرف دوم با حرکت اش خوانده می شود (قَو)، و بعد هردو با یکدیگر خوانده می شوند (قَو)، و بعد از آن حرف دوم با حرف سوم که تشدید دار هست ، همراه با تنوین و حرکت شان خوانده می شود (قَوِيَا)، در آخر کلمه به صورت کامل خوانده می شود.

شرح درس چهارم (ص ۵۹)

اگر در کلمه دو حرف تشدید دار در کنار یکدیگر باشند؛ بدین گونه خوانده می شوند: از اول کلمه تا حرف تشدید دار را همانطور که در درس های قبلی بیان گردید، تلفظ می شود، سپس حرف تشدید دار اول با حرف قبلی اش خوانده می شود، و بعد از اول کلمه تا حرف تشدید دار اول خوانده می شود ، سپس دو حرف تشدید دار با حرف قبلی شان خوانده می شوند، در آخر کلمه از اول همراه با دو حرف تشدید دار به طور کامل خوانده می شوند.

مثال دو حرف تشدید دار در کنار یکدیگر در یک کلمه (لَأُضِلَّنَّهُمْ)

لام همراه با حرکت اش خوانده می شود (لَ) ؛ همزه همراه با حرکت اش خوانده می شود (أ)؛ هر دو با یکدیگر خوانده می شوند (لَأ) ؛ حرف ضاد با حرکت اش خوانده می شود (ضَ)؛ از ابتدای کلمه تا حرف ضاد با حرکت شان خوانده می شود (لَأُضِ) ؛ ضاد همراه با لام که تشدید دار است همراه با حرکت ها شان خوانده می شود (ضِ)؛ از ابتدای کلمه تا لام تشدید دار خوانده می شود (لَأُضِلَّنْ)؛ حرف ضاد با لام تشدید دار و نون تشدید دار به همراه حرکت ها شان خوانده می شوند (ضِلَّنْ)؛ از ابتدای کلمه تا نون تشدید دار به طور کامل خوانده می شود (لَأُضِلَّنْ)؛ هاء همراه با حرکت اش خوانده می شود (هَ)؛ از اول کلمه تا هاء همراه با حرکت ها شان به طور کامل خوانده می شود (لَأُضِلَّنْهَ)؛ حرف هاء همراه با حرکت اش با حرف میم ساکن خوانده می شود (هَمْ)؛ در آخر کلمه به طور کامل از ابتدا تا انتها خوانده می شود (لَأُضِلَّنْهَمْ).

درس اول: حرف تشدید دار به همراه فتحتین

أَبَا	أَتَا	أَشَا	أَجَا
أَخَا	أَخَا	أَدَا	أَدَا
أَرَا	أَزَا	أَسَا	أَشَا
أَصَا	أَضَا	أَطَا	أَطَا
أَعَا	أَعَا	أَفَا	أَفَا
أَكَا	أَلَا	أَمَا	أَنَا
أَهَا	أَوْهَا	أَيُّهَا	

مثال های حرف تشدید دار به همراه فتحتین تَ

جُبًّا	سَدًّا
سِرًّا	أَزًّا
بَسًّا	صَفًّا
حَقًّا	دَكًّا
كَلًّا	جَمًّا
عَفْوًّا	عَفِيًّا

درس دوم: حرف تشدید دار به همراه کسرتین

ب ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ت ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ج ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
ح ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	د ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ذ ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
ر ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ز ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ش ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
و ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ف ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ظ ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
س ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ص ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ق ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
ک ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	گ ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ن ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳
ه ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	و ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳	ی ^۱ ا ^۲ ۰ ^۳

مثال های حرف تشدید دار به همراه کسرتین

۳۴

مَرَّ	مَرَّ
حَظَّ	حَظَّ
رَفَّ	رَفَّ
ظَلَّ	ظَلَّ
بَيَّنَّ	بَيَّنَّ
تَفَيَّنَّ	تَفَيَّنَّ

درس سوم: حرف تشدید دار به همراه ضمتین و و

آب	آت	آش	آج
آح	آخ	آد	آذ
آر	آز	آس	آش
آص	آض	آط	آظ
آع	آغ	آف	آق
آك	آل	آم	آن
آه	آو	آي	

مثال های حرف تشدید دار به همراه ضمتین

رَبِّ	سِئ
شُحِّ	صَدِّ
شَرِّ	ثِقِّ
شَكِّ	جِلِّ
صَمِّ	مِسِّ
عَدُوِّ	غَنِيِّ

درس چهارم: دو حرف تشدید دار در کنار یکدیگر
در یک کلمه س س

لُجِّي

يُبَيِّنُ

سَيِّدٌ

مُدَّتْ

مُرَّمِلٌ

ذُرِّيَّةٌ

يَشْفِقُ

يَمَسُّ

يَطْوِفُ

يَصْعَدُ

أَتَمَّهُنَّ

لَأَضِلَّنَّهُمْ

باب ششم

همزه قطع و همزه وصل

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- همزه قطع و همزه وصل را از یکدیگر چه در خواندن و نوشتن تشخیص بدهند.
- همزه قطع و همزه وصل را به درستی بخوانند.

معلم

همزه قطع: همزه ایست که جزو حروف اصلی کلمه بوده و در اول کلمه قرار دارد، که آن بر بالا و یا زیر الف نوشته شده و با توجه به حرکت اش خوانده می شود (أ - إ - أُ)

همزه وصل: همزه زایده ایست (جزو حروف اصلی کلمه نبوده)، و به صورت الف بدون آنکه بر روی آن حرکتی باشد نوشته می شود. همزه وصل در صورتی که با کلمه قبل اش خوانده نشود، تلفظ می شود.

چگونه همزه قطع و همزه وصل را از یکدیگر تشخیص دهیم؟

- قبل از کلمه حرف "واو" قرار داده:
- اگر همزه خوانده شد؛ پس آن همزه قطع است.
  - اگر همزه خوانده نشد؛ پس آن همزه وصل است.

شیوه خواندن:

توضیح درس اول (ص ۶۳):

- ۱- قرآن آموز همزه قطع را مطابق با حرکت اش می خواند، به همان شیوه ای که در درس گذشته بیان شد.
- ۲- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.

توضیح درس دوم (ص ۶۴):

- ۱- در صورتی که قبل از همزه وصل حرفی واقع نشده بود؛ آن به صورت همزه قطع خوانده می شود.
- ۲- در صورتی که قبل از همزه وصل حرفی واقع شده بود، آن خوانده نمی شود و حرف ماقبل همزه به حرف بعدی آن وصل شده و با یکدیگر خوانده می شوند. مانند: کلمه (واثِل) که (وِثِل) خوانده می شود.
- ۳- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.

درس اول: همزه قطع

وَأَسْلَمَ	أَسْلَمَ
------------	----------

وَأَعْمَلُ	أَعْمَلُ
------------	----------

مثال های همزه قطع

إِخْوَةٌ	أَجَلٌ
----------	--------

وَأَشَدَّ	أَسْوَةٌ
-----------	----------

وَأَضَلُّ	إِصْرًا
-----------	---------

أَقْرَبُ	وَأَعْلَمُ
----------	------------

أَوْحَى	فَأَنْزَلَ
---------	------------

درس دوم: همزه وصل

وَابْنُ

ابْنُ

وَأَثْنَانِ

أَثْنَانِ

مثال های همزه وصل

ارْكَضُ

وَأَتْلُ

اِشْرَحْ

اسْمُ

وَأَضْرِبْ

فَأَصْبِرْ

فَاغْفِرْ

وَأَعْبُدْ

وَأَنْظُرْ

اَكْشِفْ

باب هفتم

مد طبیعی

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - بادن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- با حروف مد طبیعی آشنا شود.
- حروف مد طبیعی را به درستی بخواند.

معلم

حروف مد سه گانه عبارتند از : (ا - و - ي)
 چه زمانی به یک حرف مد طبیعی اطلاق می شود؟
 زمانی که قبل از الف حرکت فتحه (بَا)، قبل از واو حرکت ضمه (بُو)، و یا قبل از یاء حرکت کسره
 بیاید (بِی)

آیا حروف مد حرکت دارند؟
 حروف مد، ساکن هستند و هیچ یک از حرکت ها - فتحه، کسره و ضمه - را نمی گیرند

شیوه خواندن:

توضیح (ص ۶۷) :

- ۱- قرآن آموز حرف اول را با حرکت اش تلفظ کرده (تَ)، سپس حرف اول را با مد تلفظ کرده (تَا)،
 و بعد حرف سوم را با حرکت اش تلفظ نموده (بَ) و در آخر کلمه را به صورت کامل می خواند
 (تَابَ).
- ۲- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.

مد طبیعی

۱

مثال های مد طبیعی حرف الف

رَانَ	خَافَ	تَابَ
قَامَ	عَادَ	طَافَ

و

مثال های مد طبیعی حرف واو

سُورَةٌ	رَسُولٌ	أَعُوذُ
هُودٍ	غَفُورٌ	شَاكُورٌ

ي

مثال های مد طبیعی حرف یاء

شَدِيدٌ	دِينٍ	خَيْرٌ
مُبِينٌ	قَدِيرٌ	عَيْشَةٌ

باب هشتم

الف بعد از واو جمع

اهداف درسی این باب

- بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود
- باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:
- . با الف بعد از واو جمع آشنا شود.

معلم

الف بعد از واو جمع: آن "الف" ایست که در ساختار فعل جمع واقع می شود و بعد از "واو" علامت جمع نوشته می شود.
دلیل نگارش " الف بعد از واو جمع ": بدین دلیل این الف نوشته می شود تا نشان دهد که " واو" در کلمه علامت جمع است و حال آنکه اگر واو برای جمع نبود، بعد آن " الف" نوشته نمی شود. مانند: (أَرْجُو)

شیوه خواندن:

توضیح (ص ۷۱):

- ۱- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.
- ۲- الف که بعد واو جمع آمده؛ نوشته می شود ولکن به هیچ وجه تلفظ نمی شود.

الف بعد واو جمع

وا

تَوَاصَوْا

أَمِرُوا

ذَاقُوا

جَابُوا

زَاعُوا

رَضُوا

قُوا

فَتَنُوا

مَرُّوا

كَلُّوا

يَتَّخِذُوا

نُهُوا

باب نهم

تاء مربوطه

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- با تاء مربوطه آشنا شود.
- تاء مربوطه را به درستی در دو حالت وصل و وقف بخواند.

معلم

تاء مربوطه: حرف تاء که در آخر کلمه می آید و شبیه هاء آخر نوشته می شود اما بر روی آن دو نقطه قرار می گیرد (ة - ة)، و در هنگام وصل "تاء" و وقف "هاء" خوانده می شود.

شیوه خواندن:

توضیح (ص ۷۵):

- ۱- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.
  - ۲- تاء مربوطه یک بار به صورت وصل و بار دیگر به صورت وقف خوانده می شود:
- در حالت وصل: "تاء" همراه با حرکت اش خوانده می شود.
  - در حالت وقف: "هاء" ساکن خوانده می شود.

تاء مربوطه

وقف	وصل
عَالِيَهُ	عَالِيَةٍ
فِيَهُ	فِيَةٍ

مثال های تاء مربوطه

تِسْعَةٌ	بَرَرَةٌ
زَجْرَةٌ	رِحْلَةٌ
صُورَةٌ	سَفَرَةٌ
قِسْمَةٌ	فِتْنَةٌ
نِعْمَةٌ	لَيْلَةٌ

باب دهم

لام قمری و لام شمسی

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- ما بین لام قمری و لام شمسی فرق قرار دهد.
- لام قمری و لام شمسی را به درستی بخواند.

معلم

لام قمری: لامی است که قبل از آن همزه وصل آمده و در اول کلمه است و آن نوشته و هم خوانده می شود.

لام شمسی: لامی است که قبل از همزه وصل آمده و در اول کلمه است و آن نوشته می شود ولی خوانده نمی شود.

چگونه لام شمسی را از لام قمری تشخیص دهیم؟
قبل از کلمه یک واو قرار دهید:

- در صورتی که لام خوانده شد: لام قمری است.
- در صورتی که لام خوانده نشد: لام شمسی است.

شیوه خواندن:

توضیح درس اول (ص ۷۹):

- ۱- در صورتی که حرفی قبل از همزه وصل در لام قمری واقع نشده باشد؛ همزه وصل با حرکت فتحه و لام ساکن خوانده می شود (أَلْ).
- ۲- در صورتی که حرفی قبل از همزه وصل در لام قمری واقع شده باشد؛ همزه وصل خوانده نمی شود و ماقبل همزه با لام ساکن خوانده می شود (وَأْ).
- ۳- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.

شرح درس دوم (ص ۸۰):

- ۱- در صورتی که حرفی قبل از همزه وصل در لام شمسی واقع نشده بود: همزه وصل با حرکت فتحه و حرف بعد از لام شمسی تشدید دار تلفظ شده و لام شمسی نیز خوانده نمی شود؛ کلمه (السَّمَاءُ) خوانده می شود: (أَسْمَاءُ)
- ۲- در صورتی که حرفی قبل از همزه وصل در لام شمسی واقع شده بود: آن حرف به همراه حرف بعد از لام به صورت تشدید دار تلفظ شده و همزه وصل و لام شمسی خوانده نمی شود؛ کلمه (وَالسَّمَاءُ) خوانده می شود: (وَأَسْمَاءُ)
- ۳- مثال های این درس را همانند شیوه بیان شده در درس های گذشته بخوانید.

توجه:

- ۱- اگر قبل از لام قمری و شمسی حرف لام واقع شده بود: همزه وصل چه در تلفظ و چه در نگارش حذف می شود. مانند: (لِلْقَمَرِ) ، (لِلنَّاسِ)
- ۲- اگر لام شمسی بر کلمه ای که حرف اول اش لام است وارد شود: لام شمسی با همزه وصل چه در لفظ و چه در نگارش حذف می شوند. مانند: (لِللِّسَانِ)

درس اول: لام قمری

الْعَصْرِ وَالْعَصْرِ

الْقَلَمِ وَالْقَلَمِ

مثال های لام قمری

وَالْبَحْرِ وَالْبَحْرِ

وَالْحَمْدُ وَالْحَمْدُ

وَالْفَجْرِ وَالْفَجْرِ

الْمَلِكُ الْمَلِكُ

الْوَعْدُ الْوَعْدُ

درس دوم: لام شمسی

الرُّوحُ وَالرُّوحُ

الرُّوحُ وَالرُّوحُ

مثال های لام شمسی

التَّغَابِنِ الثَّابِتِ

الدُّعَاءُ الذَّهَبُ

وَالسَّاعَةُ الشَّمَالِ

وَالصَّمَدُ وَالطُّورِ

وَالظَّاهِرُ النُّورِ

باب یازدهم

خواندن کلمات

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- کلمات، حمله ها و متن را به درستی بخوانند.

معلم

شیوه خواندن:

توضیح درس اول ، دوم ، سوم ، چهارم و پنجم (ص ۸۳ ، ۸۲ ، ۸۵ ، ۸۶ ، ۸۷)

- ۱- قرآن آموز کلمه اول را همانگونه که در درس های گذشته توضیح داده شده، بخواند.
- ۲- قرآن آموز کلمه دوم را همانگونه که در درس های گذشته توضیح داده شده، بخواند.
- ۳- در صورتی که مثال متشکل از دو کلمه بود: در ابتدا کلمه اول را بخواند، سپس کلمه دوم را با کلمه اول با یکدیگر بخواند.
- ۴- در صورتی که مثال متشکل از سه کلمه بود: ابتدا کلمه اول و دوم را با یکدیگر بخواند، سپس کلمه سوم را بخواند و در آخر کلمات را از اول با یکدیگر به طور کامل بخواند.
- ۵- در صورتی که مثال متشکل از چهار کلمه بود: ابتدا کلمه اول و دوم را با یکدیگر بخواند، سپس کلمه سوم و چهارم را همدیگر بخواند و در آخر تمام کلمات را از اول با یکدیگر به طور کامل بخواند.
- ۶- مثال های بیشتر از چهار کلمه را به شیوه بیان شده در این درس خوانده شود.

توجه :

- ۱- اگر در آخر کلمه اول، حرف متحرک و بعد از آن حرف مد واقع شده بود، و در کلمه دوم نیز حرف اول ساکن بود: در هنگام وصل هر دو حرف ساکن تلفظ نمی شوند.
مانند: (وَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ)، میم حرف متحرک است که بعد از دو حرف ساکن واقع شده - "واو" و "صاد" - بنابراین در هنگام وصل حرف " واو " تلفظ نمی شود، و (وَأَقِمْصَلَاةً) خوانده می شود ؛ اما در این مثال دقت کنید که الف که بعد از واو جمع واقع شده و همچنین لام شمس می هر دو خوانده نمی شوند.
مثال دیگر: (ذَا الْقُرْبَى)، ذال حرف متحرک هست که بعد از دو ساکن واقع شده است - الغ و لام قمری - بنابراین الف حذف شد، و (ذَلْفُرَبَى) خوانده می شود، اما در این مثال دقت کنید همزه وصل نیز در حالت وصل خوانده نمی شود.
- ۲- کلمه (اللَّهِ): به دلیل زیادی استعمال این لفظ ، در نگارش آن " الف" بعد از لام تشدید دار نوشته نمی شود و (اللَّاهُ) خوانده می شود.
- ۳- کلمه (إِلَه): به دلیل زیادی استعمال این لفظ ، در نگارش آن " الف" بعد از لام نوشته نمی شود و (إِلَاه) خوانده می شود.
- ۴- کلمه (الرَّحْمَن): به دلیل زیادی استعمال این لفظ ، " الف" بعد از میم نوشته نمی شود، اما "الرَّحْمَان" خوانده می شود.

درس اول: مثال های خواندن دو کلمه

اللَّهُ رَبِّي

الْإِسْلَامُ دِينِي

مُحَمَّدٌ نَبِيِّي

الْحَيُّ الْقَيُّومُ

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

الدِّينُ النَّصِيحَةُ

وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

درس دوم: مثال های خواندن سه کلمه

اللَّهُ فِي السَّمَاءِ

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ

أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

درس سوم: مثال های خواندن چهار کلمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

وَأَتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ

درس چهارم: مثال های خواندن جمله

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

درس پنجم: مثال های خواندن متن

الإِسْلَامُ: أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ،
وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ،
وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

الإِيْمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ،
وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ،
وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ

الإِحْسَانُ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ،
فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

باب دوازدهم

اصطلاحات در نگارش مصحف

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- با شماری از اصطلاحات در نگارش مصحف آشنا شود
- بین شیوه نگارش عثمانی و نوشته های معاصر تفاوت قایل شود.

توجه

شیوه نگارش مصحف در بعضی از کلمات و حرکت ها با شیوه متداول معاصر تفاوت دارد.

معلم

- سر "حاء" کوچک (ب): نشانه ساکن دار بودن حرف است.
- سر "صاد" کوچک بر بالای همزه (ا): نشانه آنست که همزه از نوع همزه وصل است و همانگونه که در درس همزه وصل آموزش داده شد، خوانده می شود.
- علامت مد (۰): نشانه آنست که علاوه بر مد طبیعی، حرف شامل مد زاید نیز می باشد.
- همزه قبل از الف (ء): به آن مد بدل گفته می شود، و (آ) خوانده می شود و همانگونه که در درس مد طبیعی آموز داده شد، خوانده می شود.
- حرف های مد به صورت کوچک بعد از حرف بزرگ (و-ه-ه): بدین معناست که با یکدیگر خوانده شوند و همانگونه که در درس مد طبیعی آموز داده شد، خوانده می شود.
- " الف " و " یا " کوچک بر روی حرف بزرگ: بدین معناست که حرف کوچک خوانده شود و حرف بزرگ تلفظ نشود.
- دایره مستطیل شکل بر بالای الف (ا): بدین معناست که "الف" در حالت وقف خوانده می شود و در حالت وصل تلفظ نمی شود.
- دایره کامل بر روی حرف های عله (ا-و-ی): بدین معناست که آن حرف تلفظ نمی شود.

توجه: .....

درس اول: سر "حاء" کوچک

مثال های سر "حاء" کوچک

طَلَعُ

خَلْفُ

حَبْلُ

وَجْهٌ

نَحْنُ

قَبْلُ

درس دوم: سر "صاد" کوچک

مثال های سر "صاد" کوچک

وَالشَّجَرِ

وَالتِّينِ

وَالْبَلَدِ

النَّاسِ

وَالطَّارِقِ

الصَّيْفِ

درس سوم: علامت مد

مثال های علامت مد

جَاءَ   الضَّالِّينَ   فِدَاءً
قُرُوءٍ   مَائِدَةً   هَوُلَاءِ

درس چهارم: همزه قبل از الف

مثال های همزه قبل از الف

...	...
وَاتِ	وَعَاتِ
آدَمُ	عَادَمُ
آمَنُوا	عَامَنُوا
الْقُرْآنُ	الْقُرْءَانُ

۱ و ے

درس پنجم: حرف کوچک بعد از حرف بزرگ

۱

مثال های الف کوچک

ذَالِكَ لَكِنَّ مَلَائِكَةً
هَذَا وَعَدْنَا يَا أَيُّهَا

و

مثال های واو کوچک

بَعْدَهُ حَمَلُهُ دَاوُدَ
كَأَنَّهُ نِعْمَتَهُ وَعَدَهُ

ے

مثال های یاء کوچک

دُونِهِ رَحْمَتِهِ سَبِيلِهِ
طَعَامِهِ ظَهْرِهِ وَرَائِهِ

درس ششم: الف کوچک ۱ سین کوچک ۲ س بالای حرف بزرگ

۱ - س

مثال های حرف کوچک بالای حرف بزرگ

الْحَيَوَةُ   الزَّكْوَةُ   الصَّلَاةُ
 كَمِشْكُوَةٍ   مَوْلَاهُ   يَبْصُطُ

درس هفتم: دایره مستطیل شکل بر بالای الف ۰

۰

مثال های دایره مستطیل شکل بر بالای الف

أَنَا   الرَّسُولَا   السَّيْلَا
 الظُّنُونَا   قَوَارِيرَا   لَكِنَّا

۵

درس هشتم: دایره کامل

۵

مثال های دایره کامل

قَالُوا

ثَمُودًا

أَوْلَآئِكَ

يَتْلُوا

نَبَأِي

مِائَةً

باب سیزدهم

اعداد به زبان عربی

اهداف درسی این باب

بعد از به پایان رسیدن آموزش این باب انتظار می رود - باذن الله - قرآن آموزان قادر بر موارد ذیل باشند:

- اعداد به زبان عربی را به درستی بخواند.

معلم

قرآن آموز هریک از شماره های زبان عربی را به شیوه ذیل بخواند:

۲	اثنان	۱	واحد	۰	صفر
۵	خمسة	۴	أربعة	۳	ثلاثة
۸	ثمانية	۷	سبعة	۶	ستة
۱۱	أحد عشرة	۱۰	عشرة	۹	تسعة
۱۴	أربعة عشرة	۱۳	ثلاثة عشرة	۱۲	اثنا عشرة
۱۷	سبعة عشرة	۱۶	ستة عشرة	۱۵	خمسة عشرة
۲۰	عشرون	۱۹	تسعة عشرة	۱۸	ثمانية عشرة

اعداد

٢	١	٠
٥	٤	٣
٨	٧	٦
١١	١٠	٩
١٤	١٣	١٢
١٧	١٦	١٥
٢٠	١٩	١٨

فهرست موضوعات

مقدمه..... ۵

شیوه نگارش ام در این کتاب..... ۶

مزایای کتاب..... ۸

طرح آموزشی کتاب..... ۹

پیش گفتار..... ۱۰

پیش درآمد..... ۱۱

باب اول: حروف هجائیه..... ۱۳

باب دوم: حروف همراه با حرکت ها و ساکن..... ۲۱

باب سوم: حروف همراه با تنوین..... ۳۵

باب چهارم: حروف تشدید دار همراه با حرکات..... ۴۳

باب پنجم: حروف تشدید دار همراه تنوین..... ۵۱

باب ششم: همزه قطع و همزه وصل..... ۶۱

باب هفتم: مد طبیعی..... ۶۵

باب هشتم: الف بعد از واو جمع الف..... ۶۹

باب نهم: تاء مربوطه..... ۷۳

باب دهم: لام قمری و لام شمسی..... ۷۷

باب یازدهم: خواندن کلمات..... ۸۱

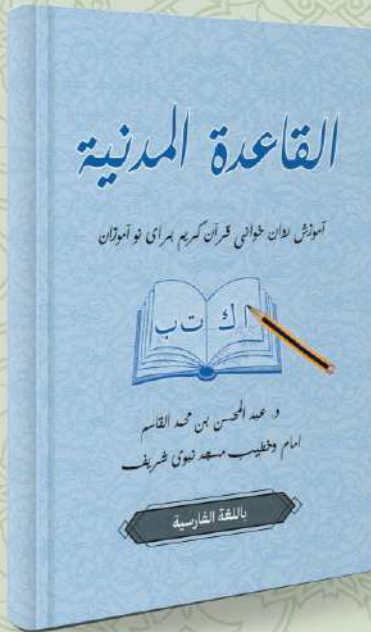
باب دوازدهم: اصطلاحات در نگارش مصحف..... ۸۹

باب سیزدهم: اعداد به زبان عربی..... ۹۷

انتشارات طالب العلم

۰۰۹۶۶۵۰۶۰۹۰۴۴۸

از انتشارات ما

القاعدة المدنية

- آسان ترین و کوتاه ترین روش برای یاد گرفتن روحوانی به زبان عربی است.
- برای دانش آموزان کوچک و بزرگ مناسب است.
- بر اساس مبانی علمی و به روشی آسان تهیه شده است.
- از ویژگی های این کتاب آردن مثال، روان و آسان بودن آن است.
- همچنین وجود اپلیکیشن مخصوص برای این کتاب، گوش دادن و خواندن صحیح را آسان می کند.
- علاوه بر آن یک کتاب جدا برای آموزش نوشتن نیز به همراه آن خواهد بود.
- و امکاناتی به همراه دارد که روش صحیح تدریس آن را به معلمان یاد می دهد.